

**Біліктілікті арттыру бағдарламасы
Бағдарлама паспорты**

Білім беру бағдарламасын әзірлеушінің білім және ғылым ұйымының атауы	КеАҚ «Қарағанды Медицина Университеті»
Қосымша білім беру түрі (<i>біліктілікті арттыру/сертификаттау курсы/формальды емес білім беру шарасы</i>)	Біліктілікті арттыру
Бағдарлама атауы	Егде жастағы топтағы науқастарды жүргізу ерекшеліктері
Мамандықтың және (немесе) мамандандудың атауы (<i>мамандықтар мен маманданулар номенклатурасына сәйкес</i>)	-
Білім беру бағдарламасының деңгейі (<i>базалық, орта, жоғары, мамандандырылған</i>)	Базалық
СБШ бойынша біліктілік деңгейі	7.1
Білім беру бағдарламасының алдыңғы деңгейіне қойылатын талаптар	Жоғары медициналық білім, интернатура, қайта даярлау, резидентура. «Жалпы дәрігерлік тәжірибе» мамандығы бойынша дәрігерлер үшін (тәжірибесі жоқ және 3 жылға дейін тәжірибесі бар).
Бағдарламаның ұзақтығы кредитпен (сағатпен)	8 кредит (240ак. сағат)
Оқыту тілі	Қазақ тілінде, орыс тілінде
Өткізу орны	Кафедраның клиникалық базасы
Оқыту форматы	Күндізгі, күндізгі – қашықтықты
Мамандандыру бойынша берілетін біліктілік (<i>сертификаттау курсы</i>)	-
Оқуды аяқтағаннан кейінгі құжат (<i>сертификаттық курс туралы куәлік, біліктілікті арттыру туралы куәлік</i>)	Біліктілікті арттыру туралы куәлік
Сараптама ұйымының толық атауы	«Денсаулық сақтау» даярлау бағытындағы ОӘБ терапевтік бейіндегі бағдарламалар ББТ-ы «Отбасылық медицина» комитеті 31.01.2025 ж. № 4 хаттама
Сараптамалық қорытындыны жасау күні	29.01.2025 ж.
Сараптама қорытындысының қолданылу мерзімі	3 жыл

Біліктілікті арттыру бағдарламасын әзірлеуге арналған нормативтік анықтамалар:

1. «Денсаулық сақтау саласындағы мамандарға қосымша және формальды емес білім беру қағидаларын, денсаулық сақтау саласындағы қосымша және формальды емес білімнің білім беру бағдарламаларын іске асыратын ұйымдарға қойылатын біліктілік талаптарын, сондай-ақ қосымша және формальды емес білім беру арқылы денсаулық сақтау саласындағы мамандар алған оқудың нәтижелерін тану қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің 2020 жылғы 21 желтоқсандағы № ҚР ДСМ-303/2020 бұйрығы;
2. «Денсаулық сақтау саласындағы мамандықтар мен мамандандырулар номенклатурасын, Денсаулық сақтау қызметкерлері лауазымдарының номенклатурасы мен біліктілік сипаттамаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің 2020 жылғы 21 желтоқсандағы № ҚР ДСМ-305/2020 бұйрығы;
3. «Денсаулық сақтау саласындағы мамандарды сертификаттауға жататын мамандықтар мен мамандандырулар тізбесін бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің 2020 жылғы 30 қарашадағы № ҚР ДСМ-218/2020 бұйрығы;
4. «Денсаулық сақтау қызметкерлерінің үздіксіз кәсіптік даму нәтижелерін растау, біліктілік деңгейін беру және растау қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің 2020 жылғы 20 желтоқсандағы № ҚР ДСМ-283/2020 бұйрығы;
5. «Қазақстан Республикасында гериатриялық және геронтологиялық көмек көрсетуді ұйымдастыру стандартын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің 2021 жылғы 23 маусымдағы № ҚР ДСМ - 55 бұйрығы.

Әзірлеуші туралы мәлімет:

Лауазымы	Т.А.Ә.
Әзірленді	
Отбасылық медицина кафедрасының меңгерушісі, профессор	Абугалиева Т.О.
Отбасылық медицина кафедрасының қауымдастырылған профессоры	Жакипбекова В.А.
АМСК бойынша бас маман, «Республикалық АМСК орталығы» РГП ПХВ директоры, МВА магистрі	Касымова А.К.

БА бағдарламасы резидентура және кәсіби дамыту мектебінің Кеңесі отырысында бекітілді

Лауазымы, жұмыс орны, атағы (бар болса)	Т.А.Ә.	Күні, хаттаманың №
Резидентура және кәсіби дамыту мектебінің деканы, м. ф. к., доцент	Ташкенбаева В.Б.	06.01.2025 ж. №1 хаттама

БА ББ сараптамалық бағалануы «Денсаулық сақтау» даярлау бағытындағы ОӘБ терапевтік бейіндегі бағдарламалар ББТ-ы «Отбасылық медицина» Комитеті отырысында талқыланды

Лауазымы, жұмыс орны, атағы (бар болса)	Т.А.Ә.	Күні, хаттаманың №
Төрайым орынбасары	Уразова С.Н.	31.01.2025ж. №4 хаттама

БА ББ, сараптама актілері және талқылау хаттамалары қоса беріледі.

БА бағдарламасы «Денсаулық сақтау» даярлау бағытындағы ОӘБ отырысында мақұлданды «__» 2025 ж., № __ хаттама (БА ББ ОӘБ сайтында, АЖ каталогында орналастырылған) .

Біліктілікті арттыру бағдарламасының паспорты

Бағдарламаның мақсаты:

АМСК деңгейінде егде жастағы топтардағы адамдарға медициналық көмек көрсетудің ерекшеліктерін анықтау бойынша тыңдаушылардың білімдері мен бар құзыреттерін жетілдіру.
ОРК және кәсіби стандарттар: <http://www.rcrz.kz/index.php/ru/2017-03-12-10-51-13/ork-i-profstandarty>

Бағдарламаның қысқаша сипаттамасы:

Бағдарлама АМСК деңгейінде егде жастағы топтардағы адамдарға медициналық көмек көрсету бойынша тыңдаушылардың кәсіби білімдерін, дағдылары мен қабілеттерін кеңейтуге бағытталған. Егде жастағы топтардағы адамдар организмнің физиологиясы мен биохимиялық көрсеткіштерінің ерекшеліктері қарастырылады; фармакотерапия ерекшеліктері – Бирс, STOPP/start критерийлері қарастырылады. АМСК деңгейінде егде жастағы топтағы адамдарда жүрек-қан тамырлары, пульмонологиялық, ревматологиялық, урологиялық және онкологиялық ауруларды ерте диагностикалау және емдеу қағидаттары анықталатын болады; олардың ағымының ерекшеліктері көрсетіледі. Сонымен қатар, егде жастағы адамдардың психикалық денсаулығы, негізгі неврологиялық синдромдары мен аурулары қарастырылады.

Бағдарламаның негізгі элементтерін келісу:

№/п	Оқыту нәтижесі	Бағалау әдісі	Оқыту әдісі
1	Скринингке жататын адамдардың мақсатты топтарымен жұмыс істеу принциптерін, скринингтік зерттеулердің ережелерін, көлемін және жиілігін білу.	Ситуациялық есептерді шешуді бағалау, клиникалық жағдайды талқылау (CbD – Casebased Discussion)	Семинар Практикалық сабақ

№/п	Оқыту нәтижесі	Бағалау әдісі	Оқыту әдісі
2	Жүрек-қантамыр, пульмонологиялық, ревматикалық, неврологиялық, урологиялық және онкологиялық аурулары бар егде жастағы адамдарда жиі кездесетін синдромдар мен ауруларды, олардың асқынуларын диагностикалау және дифференциалды диагностика жүргізу, оның ішінде диагностикалық тест нәтижелерін тағайындау және интерпретациялауды жүргізу.	Ситуациялық есептерді шешуді бағалау, клиникалық жағдайды талқылау (CbD – Casebased Discussion)	Семинар Практикалық сабақ
3	АМСК деңгейінде жүрек-қантамыр, пульмонологиялық ревматикалық, неврологиялық, урологиялық және онкологиялық аурулары бар науқастарды амбулаторлық емдеу мен жүргізу, дәлелді медицина негізінде оның тиімділігін бағалау	Ситуациялық есептерді шешуді бағалау, клиникалық жағдайды талқылау (CbD – Casebased Discussion)	Семинар Практикалық сабақ
4	Өмірге қауіп төндіретін жағдайларды, оның ішінде клиникалық өлім жағдайын (адам ағзасының өмірлік маңызды функцияларын (қан айналымы және (немесе) тыныс алу) тоқтату), шұғыл медициналық көмекті қажет ететін жағдайларды анықтау	Ситуациялық есептерді шешуді бағалау, клиникалық жағдайды талқылау (CbD – Casebased Discussion)	Семинар Практикалық сабақ
5	Қауіпсіздікті бағалау және медициналық көмектің жоғары деңгейін және сапасын қамтамасыз ету үшін ең тиімді әдістерді қолдану	Клиникалық жағдайды талқылау (CbD – Case-based Discussion)	Дебрифинг (тапсырманы орындағаннан кейін талқылау)
6	Жүрек-қантамыр, өкпе, ревматикалық, неврологиялық, урологиялық және онкологиялық аурулары бар науқастарды диспансерлік бақылау бойынша жұмыстар жүргізу, соның ішінде ауруларды басқару бағдарламасын (АБЖ) жүргізу, науқастарды оқыту	Клиникалық жағдайды талқылау (CbD – Case-based Discussion)	Практикалық сабақ
7	Денсаулықты сақтау мен нығайтудан, аурудың алдын алудан, жиі кездесетін жедел және созылмалы ауруларды емдеуге, оңалтуға, паллиативтік көмекке дейінгі денсаулық мәселелерінің кең ауқымын шешуді қоса алғанда, үздіксіз тұлғаға бағытталған көмек көрсету.	Клиникалық жағдайды талқылау (CbD – Case-based Discussion)	Дебрифинг (тапсырманы орындағаннан кейін талқылау)

Біліктілікті арттыру бағдарламасын іске асыру жоспары

Тақырып/бөлім/пән атауы	Сағат көлемі	Тапсырма
-------------------------	--------------	----------

№		деріс	семинар	тренинг	практика	ТӘЖ	
Кредит 1 (Теория)		14	16				
1	Егде жастағы адамдар организмнің физиологиясы мен биохимиялық көрсеткіштерінің ерекшеліктері. АМСК деңгейінде егде жастағы топтардағы жүрек-кантамыр (АГ, СЖЖ), өкпе (ХОБЛ), ревматикалық (ОА) аурулары бар егде жастағы науқастарды ерте диагностикалау және емдеу принциптері. Олардың курсының ерекшеліктері. Егде жастағы науқастарға арналған фармакотерапияның ерекшеліктері - Бирс, STOPP/START критерийлері. Егде жастағы адамдарға арналған ықтимал сәйкес келмейтін препараттар: Бирс критерийлері (Американдық гериатрия қоғамының 2023 жылғы нұсқаулары)	14	16				Тест сұрақтарын қабылдау
Кредит 2 (Теория)		14	16				
2	АМСК деңгейіндегі егде жастағы топтардағы неврологиялық (ДЭП), урологиялық (ДППЖ) және онкологиялық аурулары бар егде жастағы науқастарды ерте диагностикалау және емдеу принциптері. Олардың курсының ерекшеліктері. Егде жастағы адамдарда когнитивті бұзылулар. Депрессия. Деменция. Егде жастағы адамдарды медициналық-әлеуметтік сараптау және оңалту мәселелері	14	16				Тест сұрақтарын қабылдау
3-4 кредит (Тәжірибе)					60		
3	Брифинг.				12		Симуляция орталығында практикалық дағдыларды меңгеру – анафилактикалық шок, кенет өлім, сан сүйегі, иық сүйегінің сынуы кезінде шұғыл көмек көрсету. Егде жастағы топтарда артериялық
	Егде жастағы адамдарда артериялық гипертензия, жүрек жеткіліксіздігі, қант диабеті, ӨСОА, остеоартроз, ДЭП, простата безінің қатерсіз ісігі, өкпе, асқазан, тік ішек обыры бар клиникалық жағдайды талдау.				36		

	Дебрифинг				12		гипертензия, қант диабеті, ӨСОА, остеоартрит, простата безінің қатерсіз ісігі, ДЭП, өкпе, асқазан, тік ішек обыры бар виртуалды пациентпен (Body interact) жұмыс жасау, компьютерлік есептер шығару
5-6 кредит (Тәжірибе)					60		
4	Артериялық гипертензия, жүрек жеткіліксіздігі, ҚД, ӨСОА бар егде жастағы науқастармен тәжірибелік жұмыс				15		<ul style="list-style-type: none"> • ҰТО базасындағы тәжірибе • Артериялық гипертензиясы, СЖЖ, ҚД, ӨСОА бар егде жастағы науқастар бойынша кейстар талдау
5	Остеоартрозбен, остеопорозбен ауыратын егде жастағы топтағы науқастармен тәжірибелік жұмыс				15		<ul style="list-style-type: none"> • ҰТО базасындағы тәжірибе • Остеоартрозбен, остеопорозбен ауыратын егде жастағы науқастар бойынша кейстар талдау
6	ДЭП, деменция, депрессиямен ауыратын егде жастағы топтағы науқастармен практикалық жұмыс				15		<ul style="list-style-type: none"> • ҰТО базасындағы тәжірибе • ДЭП, деменция, депрессиямен ауыратын егде жастағы топтағы науқастар бойынша кейстар талдау
7	ДГПЖ, өкпе, асқазан және тік ішек қатерлі ісігі бар үлкен жастағы науқастармен тәжірибелік жұмыс				15		<ul style="list-style-type: none"> • ҰТО базасындағы тәжірибе • простата безінің қатерсіз ісігі, өкпе, асқазан және тік ішек қатерлі ісігі бар егде жастағы науқастар бойынша кейстар талдау
7-8 кредит (Өздігімен білімін жетілдіру)					60		
8	Өздігімен білімін жетілдіру				60		<ul style="list-style-type: none"> • Кәсіби оқыту іс-шараларына қатысу: конференциялар, семинарлар, вебинарлар. • Академиялық және ғылыми қызметке қатысу • Денсаулық сақтау мәселелерін талқылау, әріптестермен тәжірибе алмасу бойынша кәсіби қауымдастықтардың,

							комитеттердің және жұмыс топтарының жұмысына қатысу • Нақты клиникалық міндеттерді құрастыру: егде жастағы адамдардағы артериялық гипертензия, жүрек жеткіліксіздігі, қант диабеті, ӨСОА, остеоартроз, ДЭП, простата безінің қатерсіз ісігі, өкпе, асқазан, тік ішек обыры	
	Сынақ							
	Барлығы:	28	32		120	60		
	Қорытынды:	240 сағат						

Тыңдаушылардың оқу жетістіктерін бағалау

Бақылау түрі	Бағалау әдісі
Ағымдағы	Тыңдаушылардың тапсырмаларын бағалау
Қорытынды	Тест сұрақтары арқылы білімдерін бағалау

Тыңдаушылардың оқу жетістіктерін бағалаудың балдық-рейтингтік әріптік жүйесі

Әріптік жүйе бойынша бағалау	Баллдардың сандық баламасы	%-қ мазмұны	Дәстүрлі жүйе бойынша бағалау
A	4,0	95-100	Өте жақсы
A-	3,67	90-94	
B+	3,33	85-89	Жақсы
B	3,0	80-84	
B-	2,67	75-79	
C+	2,33	70-74	Қанағаттанарлық
C	2,0	65-69	
C-	1,67	60-64	
D+	1,33	55-59	
D	1,0	50-54	Қанағаттанарлықсыз
FX	0,5	25-49	
F	0	0-24	

Ұсынылған әдебиет:

Негізгі:

1. Белялов Ф.И. Клинические рекомендации по кардиологии и коморбидным болезням: научное издание / под ред. Ф. И. Белялова. - 10-е изд., перераб. и доп. - М. : ГЭОТАР-Медиа, 2020. - 384 с.

2. Гериатрия : национальное руководство / под ред.: О. Н. Ткачевой, Е. В. Фроловой, Н. Н. Яхно. - М. : ГЭОТАР-Медиа, 2019. - 608 с.
3. Дюсупова, А.А., Б. Б. Дюсупова Актуальные вопросы клинической геронтологии : учебно-методическое пособие. - Алматы : New book, 2018. - 448 с
4. Моисеев В. С., Мартынов А. И., Мухин Н. А. Внутренние болезни: в 2-х т. [Текст] : учебник / под ред.: В. С. Моисеева, А. И. Мартынова, Н. А. Мухина. - М. : ГЭОТАР-Медиа. Т. 1. - 3-е изд., перераб. и доп. - 2019. - 960 с.
5. Основы гериатрии : руководство / под ред.: О. Н. Ткачевой, О. Д. Остроумовой, Ю. В. Котовской. - М. : ГЭОТАР-Медиа, 2020. - 208 с
6. Приказ и.о. Министра здравоохранения Республики Казахстан от 30 марта 2023 года № 49 «Об утверждении Стандарта организации оказания первичной медико-санитарной помощи в Республике Казахстан»
7. Приложение к Приказу МЗ РК от 25.09.2024 №73 Приложение 1 к Приказу МЗ РК от 23.10.2020 года № ҚР ДСМ-149/2020 «Об утверждении правил организации медицинской помощи лицам с хроническими заболеваниями, периодичности и сроков наблюдения, обязательного минимума и кратности диагностических исследований»
8. Приказ МЗ РК от 16.08.2024 года №62 «О внесении изменений в приказ и.о.Министра здравоохранения РК от 30.10.2020 г. №ҚР ДСМ-174/2020 «Об утверждении целевых групп лиц, подлежащих скрининговым исследованиям, а также правил, объема и периодичности проведения данных исследований»»
9. Global Initiative for Chronic Obstructive Lung Disease. Global Strategy for theDiagnosis, Management, and Prevention of Chronic Obstructive Pulmonary Disease.Revised 2020 //www.GOLDcopd.com. (<http://www.GOLDcopd.com>)

Қосымша:

1. Гериатрия : руководство для врачей / под ред. Л. П. Хорошиной. - М. : ГЭОТАР-Медиа, 2019. - 704 с.
2. Обновленные рекомендация Европейского общества кардиологов по Хронической сердечной недостаточности <https://doi.org/10.15829/1560-4071-2024-5841>
3. Рекомендации глобальной инициативы по хронической обструктивной болезни легких – GOLD 2020 и COVID-19 И.Г. Ульченко, Е.А. Костюкова, О.Н. Крючкова, Е.А. Ицкова, Н.В. Жукова, В.В. Килесса, М.Г. Шкадова/ Крымский терапевтический журнал. - №3. – 2020. – С.63 – 73.
4. Руководство ESC по лечению повышенного артериального давления и гипертонии//Европейский кардиологический журнал. (2024) 00, 1-107 <https://doi.org/10.1093/eurheartj/ehae178>
5. Руководство ESC по лечению хронических коронарных синдромов// Европейский кардиологический журнал. (2024) 00, 1-123 <https://doi.org/10.1093/eurheartj/ehae177>
6. Руководство ESC по лечению острого коронарного синдрома// Европейский кардиологический журнал. (2023) European Heart Journal: Acute Cardiovascular Care (2023) 00, 1–107 <https://doi.org/10.1093/ehjacc/zuad107>
7. Сычев Д.А., Черняева М.С., Рожкова М.А., Воробьева А.Е. Потенциально не рекомендованные лекарственные средства для применения у пациентов пожилого

возраста: критерии Бирса (рекомендации Американского гериатрического общества 2023 г.). <https://www.risksafety.ru/jour/article/view/420>

8. O'Mahony D, Cherubini A, Guiteras AR, Denkinger M, Beuscart JB, Onder J, et al. STOPP/START criteria for potentially inappropriate prescribing in older people: version 3. *Eur Geriatr Med.* 2023;14(4):625–32.

<https://doi.org/10.1007/s41999-023-00777-y>

9. Pazan F, Weiss C, Wehling M, FORTA Expert Panel Members. The EURO-FORTA (Fit fOR The Aged) list version 2: consensus validation of a clinical tool for improved pharmacotherapy in older adults. *Drugs Aging.* 2023;40(5):417–26.

<https://doi.org/10.1007/s40266-023-01024-6>

10. American Geriatrics Society Beers Criteria® Update Expert Panel. American Geriatrics Society 2023 updated AGS Beers Criteria® for potentially inappropriate medication use in older adults. *J Am Geriatr Soc.* 2023;71(7):2052–81. <https://doi.org/10.1111/jgs.183724>

Интернет-ресурсы

1. Кодекс Республики Казахстан «О здоровье народа и системе здравоохранения» с изм. И доп.09.09.2024г.

2. ОРК и профстандарты. Официальный сайт Национального научного центра развития здравоохранения имени Салидат Каирбековой, <http://www.rcrz.kz/index.php/ru/2017-03-12-10-51-13/ork-i-profstandarty>

3. Приказ и.о. Министра здравоохранения Республики Казахстан от 30 марта 2023 года № 49» Об утверждении Стандарта организации оказания первичной медико-санитарной помощи в Республике Казахстан»

4. Гериатрия [Электронный ресурс] / под ред. Ткачевой О.Н., Фроловой Е.В., Яхно Н.Н. - М. : ГЭОТАР-Медиа, 2019. - 608 с. (Серия "Национальные руководства") - ISBN 978-5-9704-5093-2 - Режим доступа:

<https://www.rosmedlib.ru/book/ISBN9785970450932.html>

5. Электронная медицинская библиотека «Консультант врача» <https://www.rosmedlib.ru/>

6. Клинические протоколы диагностики и лечения МЗ РК, <http://www.rcrz.kz/index.php/ru/2017-03-12-10-51-13/klinicheskie-protokoly>

7. Williams, Mancia, et al. 2018 ESH/ESC Guidelines for the management of arterial hypertension. *European Heart Journal*, Volume 39, Issue 33, 1 September 2018, Pages 3021–3104, <https://doi.org/10.1093/eurheartj/ehy339>.

8. Протокол диагностики и лечения «Артериальная гипертензия», октябрь 2019г. РЦРЗ МЗ РК, <https://diseases.medelement.com/disease>

9. Протокол диагностики и лечения «Хроническая сердечная недостаточность», 09.02.2023г. РЦРЗ МЗ РК, <https://diseases.medelement.com/disease>

10. Протокол диагностики и лечения «Атерогенные нарушения липидного обмена», 07.12.2023г. РЦРЗ МЗ РК, <https://diseases.medelement.com/disease>

11. Протокол диагностики и лечения «Сахарный диабет», 04.03.2022г. РЦРЗ МЗ РК, <https://diseases.medelement.com/disease>

12. Сердечно-сосудистые заболевания в амбулаторной практике [Электронный ресурс] / под ред. Дуплякова Д.В., Медведевой Е.А. - М. : ГЭОТАР-Медиа, 2019. - 112 с. - ISBN 978-5-9704-4809-0 - Режим доступа:

<https://www.rosmedlib.ru/book/ISBN9785970448090.html>

Білім беру ресурстарына қойылатын талаптар:

- Кадрларға қойылатын біліктілік талаптары (Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің 2020 жылғы 21 желтоқсандағы № ҚР ДСМ-303/2020 бұйрығы).
- Клиникалық базаның болуы (Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің 2020 жылғы 21 желтоқсандағы № ҚР ДСМ-304/2020 бұйрығы).
- АМСК үшін үздік тәжірибелер орталықтары (ҮТО).
- Оқу-клиникалық, симуляциялық орталық.

Материалдық-техникалық қамтамасыз ету және жабдықтар:

- Техникалық құралдар: дербес компьютер, оқу материалдары бар электронды тасымалдағыштар, мультимедиа, тақта, флипчарт, маркерлер
- Интернетке кіру мүмкіндігі бар компьютерлік сынып
- Симуляция және білім беру технологиялары орталығы
- Жабдық (манекендер, тренажерлар).

Қолданылатын қысқартулар мен терминдер:

АГ – артериальная гипертензия

ДЭП – дисциркуляторлық энцефалопатия

ОА - остеоартроз

ӨСОА- өкпенің созылмалы обструктивті ауруы

ҚД – қант диабеті

ПБҚГ – қуық асты безінің қатерсіз гиперплазиясы

АМСК - алғашқы медициналық-санитарлық көмек

ТӨЖ – тыңдаушының өзіндік жұмысы

СЖЖ – созылмалы жүрек жеткіліксіздігі

ҮТО – үздік тәжірибе орталығы